

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Остапенко С. А., Горобей А. М.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

У статті досліджено проблему застосування граматичних трансформацій у процесі перекладу роману Джека Лондона «Поклик пращурів» українською мовою. Наголошено, що основна мета перекладача полягає в досягненні адекватного перекладу, чому сприяє вміння використовувати перекладацькі трансформації з дотриманням відповідних норм мови перекладу, що забезпечує більш точну передачу інформації, закладеної в оригінальному тексті. Зазначено, що трансформації, які переживає текст перекладу порівняно з оригіналом, розкриваються здебільшого через порівняльний (компаративний) аналіз. Власне компаративний аналіз застосування перекладацьких трансформацій при перекладі художнього тексту, їх комплексність та виправданість є метою пропонованої наукової розвідки.

На основі докладного вивчення текстів перекладу роману Джека Лондона «Поклик пращурів», які зробили В. Нестайко і В. Гладка та К. Корякіна, констатовано, що В. Нестайко децю відійшов від норм мови оригіналу й, застосувавши близько 600 граматичних трансформацій, наблизив свій переклад до норм синтаксису мови перекладу, чим полегшив сприйняття тексту українським читачем. На противагу цьому переклад, зроблений В. Гладкою та К. Корякіною, демонструє намагання перекладачок дотримуватись норм оригіналу, що інколи перевантажує смисловою інформативністю нарації. Помічено, що найчастіше в перекладах застосовувались трансформації внутрішнього та зовнішнього поділу та заміни порядку слів. Найменш уживаною була трансформація компенсації. Виявлено в багатьох випадках комплексність трансформацій, що доводить зумовленість перекладу художнього тексту необхідністю враховувати всі характерні риси та особливості тексту художнього твору, не обмежуватися лише якимось одним завданням, а сукупно використовувати всі доступні засоби й прийоми для досягнення найбільш якісного перекладу та адекватності – основної мети перекладацької діяльності.

Ключові слова: заміна порядку слів, інтеграція, компенсація, поділ, трансформація, художній переклад.

Ostapenko S. A., Horobei A. M. Comparative analysis of grammatical transformations application in the process of fiction translation. The article deals with the problem of applying grammatical transformations in the process of translating Jack London's novel "The Call of the Ancestors" into Ukrainian. It is proved that the main goal of a translator is to make an adequate translation. To achieve this goal, it is necessary to use translation transformations skillfully, adhering to the relevant norms of the target language, thus ensuring a more accurate rendering of information of the original text. The transformations that the target language text undergoes in comparison with the original are revealed mostly through comparative analysis. Accordingly, a comparative analysis of the application of translation transformations in the translation of a literary text, their complexity and justification is the purpose of this work. After analyzing the translations of Jack London's novel "The Call of the Wild" made by V. Netaiko and V. Hladka & K. Koriakina, the authors state that V. Netaiko deviated somewhat from the norms of the original language and brought his translation closer to the norms of Ukrainian syntax, applying about 600 grammatical transformations. Thus, the translator made the text of the translation easier for Ukrainian readers to comprehend. In turn, the translation made by V. Hladka & K. Koriakina demonstrates the translators' efforts to adhere to the norms of the original, which sometimes overloads the semantic informativeness of the narration. The authors of the article conclude that the grammatical transformations which are the most often used in the process of the novel translation are inner and outer partitioning and replacement. The least used is the transformation of compensation. But the research demonstrates that most of the transformations are of complex nature, which proves that the translation of a literary text necessitates the translator to take into account all the characteristics and peculiarities of the literary text, not limiting himself to any particular task, but to use all available tools and techniques to achieve the best translation.

Key words: replacement, integration, compensation, partitioning, transformation, literary translation.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Художній текст відіграє суттєву роль у житті людства. Він слугує «пам'яткою», яка зберігає і транслює культурні задуми, відображені автором. Завдяки творам, написаним у певний історичний період, читачі можуть дізнатися про світогляд, історичні факти і побут народу того часу. Тому на перекладача покладається велика відпові-

дальність – упродовж нетривалого терміну здійснити переклад, який би відповідав критеріям якості. Перед ним постає завдання – створити новий текст з високим рівнем художньої цінності. Доля тексту повністю знаходиться в руках перекладача.

Процес перекладу передбачає встановлення відношення між даними мови перекладу і вихідної мови (або мови оригіналу). Перекладацькі труд-

ноці (а саме лексичні, граматичні та стилістичні) зумовлені невідповідністю одиниць мови перекладу й вихідної мови. Для усунення цієї невідповідності, для досягнення еквівалентності між текстом оригіналу й текстом перекладача перекладач вдається до прийомів міжмовної заміни. Ці перетворення називаються перекладацькими трансформаціями. Вибір трансформацій детермінований низкою факторів, серед іншого й лексико-граматичними особливостями мови оригіналу та мови перекладу.

З огляду на розбіжності граматичної будови англійської та української мов переклад з однієї мови на іншу не можливий без граматичних трансформацій. Граматичні трансформації – це передусім перебудова речення (зміна його структури) і різні супровідні заміни, зокрема синтаксичні і морфологічні. Граматичні трансформації залежать від різних причин – як суто граматичних, так і лексичних, хоча основну роль відіграють граматичні фактори, тобто відмінності в ладі мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Інтерес до проблеми перекладацьких трансформацій з боку лінгвістів та їх висвітлення є в курсі теорії та практики перекладу вже традиційним. Такі лінгвісти, як Л. Бархударов, А. Гудманян, В. Карабан, В. Комісаров, І. Корунець, О. Ребрій, Л. Черноватий та інші, присвятили дослідженню перекладацьких трансформацій свої праці. Науковці Л. Науменко та А. Гордєєва визначили всі види трансформацій та відповідно їх систематизували. Але питання виправданості застосування трансформацій при перекладі творів художньої літератури продовжує залишатися в центрі уваги сучасних лінгвістів.

Формулювання мети й завдань дослідження.

Метою наукової розвідки є аналіз здійснених граматичних трансформацій в українських перекладах роману Джека Лондона «Поклик пращурів», зроблених В. Нестайко і В. Гладкою та К. Корякіною, на предмет визначення їх особливостей і виправданості застосування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Художній текст є складним для перекладу. Однак існують різні засоби, які дають змогу найбільш точно передати ідею автора художнього твору. Одним з таких засобів є перекладацькі трансформації.

Термін *трансформація* пов'язаний з трансформаційною граматикую. Засадою цієї науки є розгляд правил побудови синтаксичних структур, «які характеризуються одним планом змісту, але відрізняються один від одного планом вираження. За правилами трансформації, з первісної (ядерної) структури утворюються інші структури (трансформи)» [1, 143]. Таким чином, трансформації постають частиною трансформаційної граматики.

Трансформації є основою практично всіх прийомів перекладу. Вони полягають в «зміні формальних (лексичні / граматичні трансформації) або семантичних компонентів тексту оригіналу при збереженні основної ідеї» [5, 536].

За допомогою перекладацьких трансформацій можна зберегти основну ідею автора, змінивши формальні й семантичні компоненти тексту.

Вирізняють граматичні, лексичні та лексико-граматичні трансформації.

Я. Рецкер визначає граматичні трансформації як «перетворення структури речення відповідно до норм мови перекладу» [4, 60]. Виокремлюють такі види граматичних трансформацій: поділ (внутрішній та зовнішній), інтеграцію (внутрішню та зовнішню), компенсацію та заміну порядку слів [2, 26–30].

Трансформації, які переживає текст перекладу порівняно з оригіналом, розкриваються здебільшого через порівняльний аналіз.

Під час роботи з тестом оригіналу та текстами перекладу роману Джека Лондона «Поклик пращурів», зроблених В. Нестайко і В. Гладкою та К. Корякіною, проаналізовано понад 800 граматичних трансформацій усіх видів.

Найбільш уживаною була трансформація *внутрішнього поділу* (Inner partitioning), суть якої полягає в «перетворенні простого речення на складнопідрядне або складносурядне речення під час перекладу з іноземної мови» [2, 28]:

Buck did not read the newspapers, or he would have known that trouble was brewing, not alone for himself but for every tidewater dog, strong of muscle and with warm, long hair, from Puget Sound to San Diego (3) – *Бека не цікавили газети, тож він не знав про наближення лиха, що стосувалось не лише його, а й усіх собак від затоки Пюджет до Сан-Дієго, які мали дужі м'язи й довгу, теплу шерсть* (2) – *Бек не читав газет, отож і не знав, що для нього настала тривожна пора; та й не для нього тільки, а для кожного кудлача з міцними м'язами і довгою, теплою шерстю, що жив у цій стороні, від П'юджет-Саунду аж до Сан-Дієго* (1).

Як бачимо із наведеного прикладу, і В. Гладка та К. Корякіна, і В. Нестайко застосували в другій частині речення внутрішній поділ, переклавши просте речення з однорідними членами речення складнопідрядним, що більш відповідає узусу української мови.

У прикладі

Because men, groping in the Arctic darkness, had found a yellow metal, and because steamship and transportation companies were booming the find, thousands of men were rushing into the Northland (3) – *Все це сталося тому, що люди знайшли на Півночі жовтий метал. Пароплавні й транспортні компанії розтрубили повсюди про неймовірну знахідку, – і тисячі охочих до легкої наживи ринули на Північ* (2) – *А все тому, що блукачі серед полярного присмерку натрапили на жовтий метал, пароплави й транспортні компанії розголосили про нього, і тисячі люду кинулись на північ* (1)

усі перекладачі послуговувалися внутрішнім поділом, відтворивши речення, ускладнене відокремленим означенням, вираженим дієприкметниковим зворотом, складнопідрядним реченням, що є типовим для українського перекладу речень з дієприкметниками. Водночас В. Нестайко застосував ще одну граматичну трансформацію – *зовнішній поділ* (Outer partitioning), що полягає в «поділі складного речення на декілька простих під час перекладу з іноземної мови» [2, 28]. Це зробило речення простішим для сприйняття.

Подібні зміни характерні й для наступного прикладу.

It stood back from the road, half hidden among the trees, through which glimpses could be caught of the wide cool veranda that ran around its four sides (3) – Будинок стояв оддалік од дороги й ховався у гущавині дерев. Крізь гілля можна було розглядити лише простору й тинисту веранду, що зусібіч оточувала будинок (2) – Будинок стояв осторонь дороги, заховавшись за великими деревами, і крізь зелену гущавину видно було тільки широкий прохолодний кружганок (1).

В. Нестайко знову вдається до зовнішнього поділу та симпліфікації (дієприкметниковий зворот передано особовою формою дієслова) і таким чином полегшує сприйняття інформації. В. Гладка та К. Корякіна відтворюють граматичну структуру речення оригіналу, але застосовують трансформацію внутрішньої інтеграції (складнопідрядне речення перекладено простим).

У перекладах роману нечасто можна натрапити на приклади, коли перекладачі застосували однакові трансформації. У наведеному далі прикладі всі перекладачі досягли консенсусу і застосували зовнішній поділ, що свідчить про необхідність цієї трансформації, зумовленої особливостями української мови, та виправданість її.

Hunting and kindred outdoor delights had kept down the fat and hardened his muscles; and to him, as to the cold tubing races, the love of water had been a tonic and a health preserver (3) – Полювання й різноманітні забавки на свіжому повітрі лише зміцнювали його м'язи і перешкоджали відкладенню зайвого жиру. А купання в холодній воді загартовувало його та зберігало здоров'я (2) – Полювання та інші втіхи на свіжому повітрі не дали йому стати гладким і розвинули його м'язи. А вода, що купання в ній Бек так любив, ще й підсилила йому здоров'я (1).

Водночас В. Гладка та К. Корякіна послуговувалися й внутрішнім поділом у другому реченні і дещо точніше передали зміст висловлювання.

Необхідно зазначити, що синтаксис роману досить складний: Джек Лондон використовує складні та ускладнені різними зворотами речення, які автори перекладу відтворюють по-різному. Розглянемо це на прикладі наступного речення:

For two days and nights this express car was dragged along at the tail of shrieking locomotives; and for two days and nights Buck neither ate nor drank (3) – Два дні й дві ночі вагон котився за паротягом. Два дні й дві ночі Бек чув пронизливий гудок. І два дні й дві ночі Бек не мав і крихти в роті (2) – Два дні й дві ночі пронизливо верещав паровоз і тягнув за собою в самому хвості цього вагона. Два дні й дві ночі Бек не їв і не пив нічого (1).

Щоб зробити текст перекладу легшим для сприйняття українським реципієнтом, усі перекладачі вдалися до симпліфікації і застосували зовнішній поділ (В. Нестайко застосував два зовнішні поділи), що, на наш погляд, є абсолютно виправданим.

Трансформацією зворотного поділу є інтеграція, яку не дуже часто використовують при перекладі роману українською мовою.

Зовнішня інтеграція (Outer integration) – це «спосіб перекладу, під час якого два чи більше простих речення об'єднуються в одне складне» [2, 30]:

There he lay for the remainder of the weary night, nursing his wrath and wounded pride. He could not understand what it all meant (3) – Лютий на своїх кривдників, морально пригнічений, він цілу ніч пролежав у цій клітці і ніяк не міг збагнути, що це все означає (2) – Тут пролежав Бек решту нудної ночі, розпалюючи свою лють і страждаючи від образи. Він ніяк не міг зрозуміти, що це робиться (1).

У наведеному прикладі В. Нестайко об'єднав два речення в одне складне, водночас застосувавши і внутрішню інтеграцію, чим спростив вислів та зробив його більш лаконічним. В. Гладка та К. Корякіна зберегли граматичну структуру речення, наблизивши переклад до мови оригіналу.

Внутрішня інтеграція (Inner integration) – це «спосіб перекладу складнопідрядного чи складно-сурядного речення простим реченням» [2, 30]:

"You might wrap up the goods before you deliver them," the stranger said gruffly (3).

– А що, товар без упакування? – невдоволено зауважив незнайомец (2).

– Вам треба добре зав'язати свій крам, перш ніж віддати покупцеві, – зауважив похмуро незнайомец (1).

Як бачимо, в обох перекладах перекладачі відтворили складнопідрядне речення простим, що свідчить про трансформацію внутрішньої інтеграції. Водночас в обох перекладах спостерігаємо трансформацію заміни порядку слів, зумовлену правилами синтаксису української мови.

Суть трансформації **заміни порядку слів** (Replacement) полягає в тому, що «у перекладеному реченні змінюється порядок слів у порівнянні з реченням оригіналу відповідно до норм синтаксису мови, якою відбувається переклад» [2, 27]:

He was glad for one thing: the rope was off his neck (3) – Одне його тішило: на ший більше не було мотузка (2) – Єдиною втіхою Бекові було те, що на ший йому вже не було мотуза (1).

У процесі перекладу наведеного речення в зіставлюваних перекладах спостерігаємо заміну порядку слів в обох частинах, що пояснюється правилами синтаксису української мови.

Аналогічним є й наступний приклад:

Judge Miller's place, it was called (3) – Ця місцина поміж людьми називалась «садибою судді Міллера» (2) – «Садиба судді Міллера» – звали це місце люди (1).

Найменш уживаною в перекладах роману є трансформація компенсації. Проте нам вдалося віднайти кілька прикладів і її.

Компенсація (Compensation) – це «спосіб перекладу, за допомогою якого втрата значення в одній частині речення або тексту компенсується в іншій його частині» [2, 26]:

Buck had accepted the rope with quiet dignity (3) – Бек зі спокійною гідністю дозволив надіти собі на ший мотузку (2) – Бек спокійно й з гідністю поставився до мотузки (1).

У наведеному прикладі усі перекладачі застосували компенсацію, чим наблизили структуру перекладених речень до норм української мови, де слова, що пояснюють дієслово, знаходяться перед ним.

It was true, there were other dogs (3) – Звичайно, були на подвір'ї й інші собаки (2) – Жили тут, звісно, ще собаки (1).

В. Гладка та К. Корякіна компенсували вставне слово *звісно* у другій частині речення, тоді як В. Нестайко залишив його на початку, що є також притаманним українському синтаксису. При перекладі цього речення використано й трансформацію заміни порядку слів, що є типовим для перекладу речень з формальним підметом *there*.

Як можна простежити з уже наведених прикладів, перекладачі здебільшого застосовують декілька граматичних трансформацій одночасно, надаючи процесу перекладу комплексного характеру.

There could not but be other dogs on so vast a place, but they did not count (3) – Це природно для такої розкішної садиби. Та на них не варто зважати (2) – Масток був занадто великий, щоб обійтись без них, але вони на рахунок не йшли (1).

У наведеному прикладі В. Нестайко послуговується зовнішнім поділом (складне речення перекладене двома простими). В. Гладка та К. Корякіна намагаються наблизити структуру речення до оригіналу, застосовуючи водночас внутрішній поділ у першій частині речення та заміну порядку слів, притаманну граматичному ладу української мови.

But Buck did not read the newspapers, and he did not know that Manuel, one of the gardener's helpers, was an undesirable acquaintance (3) – Бек нічого про це не знав, позаяк не читав газет. Не знав він також, що дружба з Мануелем, одним із помічників садівника, не принесе йому добра (2) – Бек не читав газет і нічогосінько про те не знав, як не знав і того, що не годилося йому водитися з Мануелем, одним з садівникових помічників (1).

Для відтворення наведеного речення українською мовою В. Нестайко знову звертається до зовнішнього поділу й заміни порядку частин речення, чим полегшує сприйняття складної граматичної конструкції речення оригіналу. В. Гладка та К. Корякіна, як і в попередньому прикладі, зберігають структуру оригінального речення й застосовують внутрішній поділ у другій частині.

His jaws closed on the hand, nor did they relax till his senses were choked out of him once more (3) – Він учепився зубами в його руку і не розціплював щелеп, аж поки не втратив свідомості від туги затягнутого мотузка на шиї (2) – Його щелепи зіткнулись на руці, що простяглась йому до горла, й не випустили її, аж доки його знову не придушили до нестями (1).

Переклад наведеного речення у В. Нестайка потребував внутрішньої інтеграції, що симпліфікувало речення з граматичного погляду, але не порушило інформаційної насиченості. В. Гладка та К. Корякіна відтворили структуру речення оригіналу, застосовували при цьому внутрішній поділ, чим, на наш погляд, ускладнили сприйняття нарації читачем.

Аналогічне спостерігаємо і в наступному прикладі:

For two days and nights he neither ate nor drank, and during those two days and nights of torment, he accumulated a fund of wrath that boded ill for whoever first fell foul of him (3) – Дві доби він нічого не їв і не пив. За дві доби поневірянь у ньому накопичилося

стільки злості, що непереливки буде тому, хто перший його зачепить (2) – Два дні й дві ночі він нічого не їв і не пив, і за цей час мордувань стільки люті в ньому набралось, що від неї мусив загинути кожен, хто перший поткнувся б до нього (1).

В. Нестайко вдається до зовнішнього поділу, а В. Гладка та К. Корякіна намагаються зберегти оригінальну структуру і водночас застосовують заміну порядку слів, що перевантажує смислову сторону висловлювання.

Розглянемо наступний приклад.

So, changed was he that the Judge himself would not have recognized him; and the express messengers breathed with relief when they bundled him off the train at Seattle (3) – Сам суддя не впізнав би його зараз, так він змінився за ці дні, і провідники зітхнули з полегшенням, коли нарешті позбулися його у Сіетлі (2) – Така була велика зміна, що сам суддя навряд чи впізнав би його тепер. Поїздові провідники полегшено зітхнули, коли в Сіетлі зсадили його з поїзда (1).

Джек Лондон у першій частині застосував інверсію, для якої характерним є непрямий порядок слів. У процесі перекладу всі перекладачі відтворили цю частину за рахунок прямого порядку слів, що свідчить про наявність трансформації заміни порядку слів. В. Гладка та К. Корякіна застосували цю трансформацію ще двічі, поставивши прислівник *полегшено*, що характеризує дієслово *зітхнули*, перед ним (таке розміщення більш характерне для українського синтаксису), і в *Сіетлі* – перед дієсловом *зсадили*, таким чином зміщуючи смисловий акцент на місце події. Перекладачки також вдалися до зовнішнього поділу, що надало висловлюванню більшої лаконічності.

There was an instantaneous scattering of the four men who had carried it in, and from safe perches on top the wall they prepared to watch the performance (3) – Четверо носіїв миттю кинулися врозтіч і зайняли безпечні позиції на високому паркані в очікуванні подальшого видовища (2) – Люди, які принесли клітку, синули врозтіч, і, щоб було безпечніше, вдерлись на паркан і примостилися на самім верху – побачити, що то буде далі (1).

У наведеному прикладі В. Нестайка, який мав на меті передати лише зміст висловлювання, переклав складне речення простим, послужившись двома внутрішніми інтеграціями, а також застосував заміну порядку слів, що є характерним при перекладі речень із формальним підметом *there*. В. Гладка та К. Корякіна не тільки спробували відтворити структуру оригінального речення, а й ускладнили його граматично, вдавшись до внутрішнього поділу та заміни порядку частин речень.

For the last time he rushed. The man struck the shrewd blow he had purposely withheld for so long, and Buck crumpled up and went down, knocked utterly senseless (3) – Ще раз Бек стрибнув на чоловіка, але той завдав йому нищівного удару, котрий приборігав наостанок. Бек звалився додола (2) – Бек звівся на ноги й ще раз стрибнув, востаннє. Чоловік так боляче його вдарив – видно, цей удар він приборігав на самий кінець, – що Бек, скорчившись, упав непритомний на землю (1).

В останньому прикладі В. Нестайко застосував одночасно і зовнішню інтеграцію, і зовнішній поділ, змістивши смислові акценти висловлювання, тоді як В. Гладка та К. Корякіна знову відтворили структуру речення оригіналу, використавши лише заміну порядку слів, що більш притаманне українському синтаксису.

Висновки та перспективи досліджень у цьому напрямі. Як відомо, якість перекладу значною мірою залежить від мети, яку ставить перед собою перекладач. Проаналізувавши переклади роману Джека Лондона «Поклик пращурів», зроблених В. Нестайко і В. Гладкою та К. Корякіною, можна констатувати, що В. Нестайко мав на меті зробити текст перекладу легшим для сприйняття українським читачем. Перекладач дещо відійшов від норм мови оригіналу і наблизив його до норм україн-

ського синтаксису, застосувавши для цього близько 600 граматичних трансформацій. На противагу цьому переклад В. Гладкої та К. Корякіної демонструє намагання перекладачок дотримуватись норм оригіналу, що інколи перевантажує смислову інформативність нарації. Найчастіше в перекладах застосовувались трансформації внутрішнього та зовнішнього поділу й заміни порядку слів. Найменш уживаною була трансформація компенсації. Але здебільшого трансформації мали комплексний характер. Це доводить, що переклад художнього тексту потребує від перекладача врахування всіх особливостей тексту художнього твору, а звідси вміння не обмежуватися лише якимось одним завданням, а використовувати сукупно доступні прийоми для досягнення найбільш якісного перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулемина К. В. Основные виды переводческих трансформаций. *Вестник Астраханского государственного технического университета*. 2007. № 5 (40). С. 143–146.
2. Науменко Л. П., Гордеева А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську : навч. посібник. Вінниця : Нова книга, 2011. 136 с.
3. Остапенко С. А. Компаративний аналіз застосування граматичних трансформацій в українських перекладах роману Г. Веллса «Машина часу». *Особливості художнього перекладу: граматичний аспект* : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2018. С. 83–99. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1372/1/Revutska_mono_20_12_2018.pdf
4. Рецкер Я. Н. Пособие по переводу с английского языка на русский язык. Москва : Просвещение, 1982. 159 с.
5. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Джек Лондон. Поклик предків / пер. В. Гладка, К. Корякіна. URL: https://portfel.info/dir/l/london_dzhek/poklik_predkiv_storinka_1/186-1-0-4641.
2. Джек Лондон. Поклик пращурів / пер. В. Нестайко. URL: <https://www.ukrplib.com.ua/world/printit.php?tid=496>.
3. Jack London. The Call of the Wild. URL: <https://iknigi.net/avtor-jack-london/114936-the-call-of-the-wild-jack-london/read/page-1.html>.

REFERENCES

1. Kulemina, K. V. (2007). Osnovnye vidy perevodcheskikh transformatsii [The main types of translation transformations]. *Vestnik Astrakhanskogo gosudarstvennogo tekhnicheskogo universiteta*, 5 (40), 143–146 [in Russian].
2. Naumenko, L. P. & Hordieieva, A. Y. (2011). Praktychnyi kurs perekladu z anhliiskoi movy na ukrainsku [Practical course of translation from English into Ukrainian]: navch. posibnyk. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian].
3. Ostapenko, S. A. (2018). Komparatyvnyi analiz zastosuvannia hramatychnykh transformatsii v ukrainskykh perekladakh romanu H. Wellsa "Mashyna chasu" [Comparative analysis of grammatical transformations application in Ukrainian translations of G. Wells' novel "The Time Machine"]. *Osoblyvosti khudozhniho perekladu: hramatychnyi aspekt* : monohrafiia. Kryvyi Rih: R. A. Kozlov Publ., 83–99. Retrieved from: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1372/1/Revutska_mono_20_12_2018.pdf [in Ukrainian].
4. Retsker, Ia. N. (1982). Posobie po perevodu s angliiskogo iazyka na russkii iazyk [English to Russian translation guide]. Moskva: Prosveshchenie [in Russian].
5. Selivanova, O. O. (2011). Lnhvistychna entsyklopediia [Linguistic encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K [in Ukrainian]

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Jack London. Poklyk predkiv [The Call of the Wild] / trans. V. Hladka, K. Koriakina. Retrieved from: <https://www.ukrplib.com.ua/world/printit.php?tid=1164> [in Ukrainian].
2. Jack London. Poklyk prashchuriv [The Call of the Wild] / trans. V. Nestaiko. Retrieved from: <https://www.ukrplib.com.ua/world/printit.php?tid=496> [in Ukrainian].
3. Jack London. The Call of the Wild. Retrieved from: <https://iknigi.net/avtor-jack-london/114936-the-call-of-the-wild-jack-london/read/page-1.html>.